

ถอดรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย ในประเทศไทย

Decoding Best Practice Administration of Early Childhood Education in Thailand

สรินนา โชติพนัส

Sarinna Chotepanus

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร

Educational Administration, Silpakorn University, Thailand

E-mail: Juitpathara.c@gmail.com

Received: 2023-06-06; Revised: 2023-06-29; Accepted: 2023-06-30

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) รหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย 2) ผลการยืนยันรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ประชากรของการวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดสอนก่อนระดับประถมศึกษา จำนวน 26,542 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดสอนก่อนระดับประถมศึกษา จำนวน 100 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบระดับปฐมวัย รวม 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสอบถามเพื่อยืนยันผลการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) รหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ (1) การจัดการสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ (2) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา (3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถานศึกษา (4) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (5) การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ (6) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา 2) ผลการยืนยันรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทยพบว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ, การบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย, ประเทศไทย

Abstract

The purposes of this research were 1) to identify the codes of best practice for administration of early childhood education in Thailand, and 2) to confirm the codes of best practice for administration of early childhood education in Thailand. The research population were 26,542 primary schools under the Office of the Basic Education Commission, which offers the preschool programs. The sample were 100 primary schools under the Office of the Basic Education Commission, which offers the preschool programs. The sample size was determined by referring to Taro Yamane's sample size table. The three respondents from each school consisted of a school director, a head of an academic affairs, and an early childhood teacher; with the total respondents of 300. The research instruments were the opinionnaire, and questionnaire of verify the research findings. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis, and content analysis.

The findings of this study were as follows: 1) The codes of best practice for administration of early childhood education in Thailand consisted of six factors: (1) the management of environment and learning resources, (2) school safety management, (3) The development of Personnel Potential and Creating Efficiency of School Administration, (4) systematic administration, (5) learning management support, and (6) quality development of educational development. 2) The codes of best practice for administration of early childhood education in Thailand were verified to meet with accuracy standards, propriety standards and utility standards.

Keywords: Best Practice, Administration of Early Childhood Education, Thailand

บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การศึกษาปฐมวัยเป็นช่วงที่มีพัฒนาเด็กแรกเกิดถึง 6 ขวบ จะช่วยการพัฒนาด้านสมองและการเรียนรู้ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในทศวรรษที่ผ่านมาการใช้ศาสตร์ต่าง ๆ ไปวิเคราะห์สมอง ถ่ายภาพสมอง เพื่อศึกษาพัฒนาการแต่ละขั้นตอนความรู้ใหม่ พบว่า โอกาสแห่งการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้สูงสุดอยู่ในช่วง วัยเด็ก การเติบโตและพัฒนาการของสมองเป็นรากฐานของการเรียนรู้และเริ่มต้นตั้งแต่ทารกอยู่ในครรภ์ ในช่วง 3 - 6 เดือน ในครรภ์มีการสร้างเซลล์สมองสูงสุด การเติบโตของสมองสูงสุด ในช่วง 0 - 6 ปี เป็นการเติบโตทางปริมาณทำให้สมองของเด็กมีขนาด 90 - 95% และไม่ได้หยุดเติบโตเมื่ออายุ 6 ปี แต่เติบโตจนถึง อายุ 20 - 25 ปี จากองค์ความรู้นี้นำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เข้ากับการพัฒนาสมอง จึงถือได้ว่า ช่วงปฐมวัยที่ต้องการการปลูกฝังบ่มเพาะเป็นพิเศษ โดยถือว่าการปลูกฝังหรือการบ่มเพาะใด ๆ จะเป็นการ สร้างรากฐานของชีวิตที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม (อภิญา ตันทวีวงศ์, 2557) ตามบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการ ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนา ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรการปกครอง ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการ ศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งมีการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการ ร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ

ในปัจจุบันวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า Best Practice กำลังเป็นที่นิยมในวงการ การศึกษาของประเทศไทย องค์กรการศึกษากำหนดให้มีการประกวด Best Practice ในด้านต่าง ๆ เช่น การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ทั้งใน ระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค และระดับประเทศ ซึ่งหลายโรงเรียน ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสังกัดจัดทำ Best Practice (กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์, 2563) อีกทั้งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการพัฒนา การจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่ (ภาคและจังหวัด) มีกิจกรรมที่ดำเนินการ 4 กิจกรรม ได้แก่ สร้างความ ได้รับความเข้าใจเกี่ยวกับแนวนโยบาย ทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย จัดทำข้อมูลสารสนเทศเด็กปฐมวัย และแผนที่ตั้งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยระดับจังหวัด จัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในเชิงบูรณาการระดับจังหวัด และคัดเลือก รวบรวม ผลงานการวิจัย นวัตกรรม แนวปฏิบัติที่ดีของการจัดการศึกษาปฐมวัย และเพื่อเป็นเวทีในการสาธิต แสดงผลงาน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับครูและผู้บริหาร ส่งผลให้สำนักงานศึกษาธิการภาคได้มีการจัดกระบวนการ พิจารณาคัดเลือกสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย และด้านการบริหารจัดการ (การจัดการศึกษาปฐมวัย) นำเสนอเป็น Best Practices ในระดับภาค อันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ขยายผลในอนาคตต่อไป (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

จากความสำคัญของเด็กปฐมวัยและแนวการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

จึงมีการถอดรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยให้สถานศึกษามีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย
2. เพื่อทราบผลการยืนยันรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

รหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย มีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

คำว่า “Best Practices” “Good Practices” หรือ “Excellence” โดยทั่วไปเป็นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันและสามารถใช้แทนกันได้ มีนักการศึกษาและนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความหมายของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ไว้ดังนี้ วิจารณ์ พานิช (2553) กล่าวว่า Best Practice เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่องซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงาน จากหลายช่องทางทั้งตัวผู้นำผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือภาวะปัญหา และการริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาที่มีขั้นตอน เมื่อมีวิธีการทำงานที่ดีต้องผ่านการเล่าเรื่องที่เป็นการทำงานของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้ามสายงาน ข้ามหน่วยงานโดยเกิดขึ้นในระดับบุคคลระดับกลุ่มคนและระดับหน่วยงานย่อย Best Practice ที่ได้ควรมีการบันทึก เขียนรายงานเพื่อการศึกษาพัฒนาและเผยแพร่ได้ ซึ่งจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ กล่าวว่า Best Practices เป็นวิธีปฏิบัติในกระบวนการธุรกิจ ซึ่งมีส่วนอย่างยิ่งในการทำให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยผลลัพธ์ในการดำเนินการที่เป็นเลิศ สร้างความยั่งยืนให้องค์กร เป็นแนวทางสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์กรที่ประยุกต์ให้เข้ากับลักษณะความต้องการโดยเฉพาะที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรอย่างน่าตื่นใจ นำไปสู่การลดเวลา ลดต้นทุน การปรับปรุงคุณภาพ และเพิ่มผลกำไรอย่างก้าวกระโดด (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2562)

สรุปได้ว่า แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) หมายถึง วิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาศัยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ อย่างมีขั้นตอน เพื่อให้ผลงานในองค์กรบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับภายในและภายนอกองค์กร โดยมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และสามารถเผยแพร่ได้

แนวคิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กล่าวว่า ในการพัฒนาคุณภาพทำให้บรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง และเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้

องค์กรนั้นประสบความสำเร็จและก้าวสู่ความเป็นเลิศ มีแนวทางการพิจารณา 6 ประการว่า วิธีการปฏิบัติที่นั้นเป็นเลิศหรือไม่ ดังนี้ 1) วิธีปฏิบัติที่นั้นดำเนินการบรรลุผลได้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องหรือเป็นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน 2) วิธีปฏิบัติที่นั้นผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างเป็นวงจรถนเห็นผลชัดเจนว่าทำให้เกิดคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือมีกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัดความสำเร็จที่ดีขึ้น 3) สามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัติได้ว่าทำอะไร (What) ทำอย่างไร (How) และทำไม (Why) 4) ผลจากวิธีการปฏิบัติสอดคล้องเป็นไปตามมาตรฐานตัวบ่งชี้ หรือกลยุทธ์ จุดเน้นตามกลยุทธ์ 5) วิธีปฏิบัติที่นั้นสามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญที่ชัดเจน และปัจจัยนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยั่งยืน 6) วิธีปฏิบัติที่นั้นใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM - Knowledge Management) เช่น การทำกิจกรรมเรื่องเล่าแรงบันดาลใจในการถอดรหัสจากการปฏิบัติงาน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2560)

ขั้นตอนการดำเนินงานของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

วจิรา เดชารัตน์ (2551) กล่าวว่า กระบวนการจัดทำแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศมี ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายเชิงเนื้อหา 2) การศึกษาพื้นฐานของประเด็นปัญหา 3) การวางแผน/ หาแนวทางและกำหนดรูปแบบ/ ตัวแบบในการเก็บข้อมูล 4) การเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผน/แนวทางที่กำหนด 5) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อมูลในอดีตกับองค์กรอื่น/ ผลในปัจจุบัน 6) แก้ไขและปรับปรุง 7) นำไปทดลองปฏิบัติซ้ำจนกว่าจะได้คำตอบหรือแนวทางที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ปัญหาหรือดำเนินกิจกรรมนั้นได้จริง ๆ 8) จัดระบบข้อมูลและบันทึกองค์ความรู้ที่ได้ 9) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างการเรียนรู้

แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ธเนศ ขำเกิด (2555) กล่าวว่า วิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่จะเรียกได้ว่าเป็น Best Practices มีแนวทางการพิจารณา 6 ข้อ ดังนี้ 1) วิธีปฏิบัติที่นั้นดำเนินการบรรลุผลได้สอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชนหรือผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษา หรือเป็นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับทุกคนในสถานศึกษาได้ 2) วิธีปฏิบัติที่นั้นผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างเป็นวงจรถนเห็นผลอย่างชัดเจนว่าทำให้เกิดคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ วิธีปฏิบัติที่นั้นมีการ PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัดความสำเร็จที่ดีขึ้น 3) สถานศึกษาสามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัติที่นั้นได้ว่า “ทำอะไร” (What) “ทำอย่างไร” (How) และ “ทำไมจึงทำหรือ ทำไมจึงไม่ทำ” (Why) 4) ผลลัพธ์จากวิธีปฏิบัติที่นั้น เป็นไปตามองค์ประกอบข้อกำหนดของการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบ 5) วิธีปฏิบัติที่นั้น สามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญที่ชัดเจน และปัจจัยนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยั่งยืน 6) วิธีปฏิบัติที่นั้นใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM) เช่น การเล่าเรื่อง (Storytelling) ในการถอดบทเรียนจากการดำเนินการ แนวคิดการกระจายอำนาจ

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย

ชัชวาลย์ ลิ้มรัชตะกุล (2560) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีใช้การศึกษาภาคบังคับแต่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาให้เด็กได้รับการพัฒนาไปอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ

การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรก เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กได้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ และมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยอย่างสมดุล โดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัย กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงหกปีอย่างองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เด็กมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี อารมณ์แจ่มใส มีความประพฤติดี มีวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ให้เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สรุปความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นขั้นแรกในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่เหมาะสมทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับการถอดรหัส

เกียรตินพษ์ อุดมธนะธีระ (2561) กล่าวว่า ถอดรหัส (Decoding) เป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงข่าวสารให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้หรือมีการเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ให้เป็นรูปข่าวสารหรือเรียกว่าเป็น “กระบวนการแปลความหมายของข่าวสาร” ที่จะทำให้รับข่าวสารถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของผู้ส่ง

องค์กรอีแคมป์สออนแทรีโอ (eCampusOntario) (2561) กล่าวว่า ถอดรหัส (Decoding) เป็นกระบวนการเปลี่ยนการสื่อสารให้เป็นความคิด เมื่อถอดรหัสข้อความจะดึงความหมายของข้อความนั้นออกมาในรูปแบบที่เหมาะสม การถอดรหัสมีทั้งรูปแบบการสื่อสารด้วยวาจาและไม่ใช้วาจา การถอดรหัสเป็นกระบวนการของการได้รับการดูซ้ำการทำความเข้าใจ ซึ่งอาจเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในสิ่งที่อาจรู้แล้ว โดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับ

ทรง พิลาลัย (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ขั้นตอนการถอดรหัส Best Practice ไว้ดังนี้ 1) วิเคราะห์กระบวนการทำงาน มองภาพรวม หากล่องดวงใจ ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง 2) วิเคราะห์ความท้าทาย/ความเสี่ยงในการทำงาน อะไรที่ทำงานดีขึ้น อะไรที่ทำงานเสียหาย จุดไหนที่จะเกิดนวัตกรรม 3) วิเคราะห์เส้นทางการพัฒนาขององค์กร องค์กรมีต้นทุนอะไรบ้าง องค์กรมีความรู้อะไรบ้าง และจุดเชื่อมต่อที่ทำให้เกิด Best Practices และเครื่องมือที่ใช้ถอดรหัส ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการเตรียมคำถาม การฟังอย่างตั้งใจ และเก็บประเด็นการสัมภาษณ์อย่างครบถ้วน และการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการทำงานที่ท้าทายเพื่อเข้าสู่เส้นทางพัฒนาคุณภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่เปิดสอนก่อนระดับประถมศึกษา ทั้งหมด 183 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 26,542 โรงเรียน (ข้อมูล 10 กรกฎาคม 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่เปิดสอนก่อนระดับประถมศึกษา การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่เปิดสอนก่อนระดับประถมศึกษา ออกเป็น 5 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคใต้ จากนั้นเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างกับประชากรในแต่ละภูมิภาค และกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบระดับปฐมวัย รวม 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท 1) แบบสอบถามความคิดเห็น และ 2) แบบสอบถามเพื่อยืนยันผลการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale)

2. แบบสอบถามเพื่อยืนยันผลการวิจัยรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ผู้วิจัยนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) พิจารณา 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อแจ้งผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในทุกขั้นตอน

2. การเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) มีทั้งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Form)

3. การเก็บข้อมูลการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อยืนยันผลการวิจัยรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวข้อง และแนวคิดที่เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย จากโรงเรียน

ที่ได้รับรางวัล Best Practice ด้านบริหารจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย ในระดับศึกษาธิการภาค โดยนำข้อมูลมาสรุปเป็นตัวแปรที่ศึกษา

2. การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็น ข้อมูลรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการ การศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ใช้สถิติดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์และคานท์ (Best and Kahn, 2006)

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser – Meyer - Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett's Test การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method: Principal Component Analysis: PCA) และการหมุนแกนแบบแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) ซึ่งเกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบ พิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) ซึ่งมากกว่า 1 และถือเอาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และอธิบายตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ จากแบบสอบถามเพื่อยืนยันผลการวิจัยรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ใช้สถิติพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

1. รหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการ การศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย โดยการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method: Principal Component Analysis: PCA) และการหมุนแกนแบบแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) มีองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigenvalue) ที่มากกว่า 1.00 ตามแนวคิดของ Kaiser จำนวน 11 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมได้ทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 71.045 และเมื่อพิจารณาความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) ที่มากกว่า 1.00 ในการเลือกองค์ประกอบจากจำนวนตัวแปรทั้งหมดในแต่ละองค์ประกอบที่ต้องมีตัวแปรบรรยายองค์ประกอบนั้น ๆ ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามแนวคิดของ Kaiser และมีค่าน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัว (Factor Loading) ในแต่ละตัวแปรตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนั้น พบว่ามีจำนวน 6 องค์ประกอบเท่านั้นที่เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 1.1 องค์ประกอบที่ 1 การจัดการสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 23 ตัวแปร คือ
- 1) โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม และปลอดภัยต่อเด็กปฐมวัย
 - 2) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย และศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัยจาก

หน่วยงานภายนอก 3) ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นศูนย์พัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ในรูปแบบวิทยาการคำนวณ 4) ครูปฐมวัยมีการประเมินพัฒนาการเด็กที่เน้นการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครอง โดยมีคู่มือการประเมินอย่างชัดเจน 5) ผู้บริหารมีการพัฒนาห้องสมุดระดับชั้นปฐมวัยให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ 6) ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูปฐมวัยนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน 7) ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาให้ครูปฐมวัยได้รับความรู้เรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว 8) ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นศูนย์พัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ในการส่งเสริมทักษะการคิด 9) ผู้บริหารมีการสนับสนุนการจัดทางงบประมาณในการสร้างโรงอาหารและอุปกรณ์เครื่องครัวที่ได้มาตรฐานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย 10) ผู้บริหารมีการสนับสนุนการจัดทางงบประมาณในการสร้างอาคารเรียนในระดับปฐมวัยให้เป็นเอกเทศ 11) ครูปฐมวัยมีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัยที่หลากหลายและเป็นระบบ 12) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูปฐมวัยมีการบริหารจัดการชั้นเรียนโดยใช้วินัยเชิงบวกและเอื้อต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ 13) ผู้บริหารมีการส่งเสริมระบบการพัฒนาครูในระดับปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง 14) โรงเรียนมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย 15) ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้มีการจัดสนามเด็กเล่นที่มีความเหมาะสมและมีเครื่องเล่นสนามอย่างหลากหลาย จำนวนเพียงพออยู่ในสภาพดีและปลอดภัยครบทุกรายการ 16) ผู้บริหารมีการสนับสนุนการจัดทางงบประมาณในการสร้างห้องนอนสำหรับเด็กปฐมวัยและเครื่องนอนที่ได้รับมาตรฐานเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย 17) ครูปฐมวัยมีการจัดห้องเรียนที่มีบรรยากาศอบอุ่น ปลอดภัยเสมือนบ้าน 18) ผู้บริหารมีการจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนอย่างชัดเจน 19) ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้มีการจัดห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือที่ถูกลักษณะและปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย 20) โรงเรียนมีครูชาวต่างประเทศสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัย โดยกำหนดคุณสมบัติของครูชาวต่างประเทศ ต้องมีสัญชาติจากประเทศเจ้าของภาษา (Native Speaker) และมีใบประกอบใบอนุญาตสอน 21) ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลการวิจัยและผลงานที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่าง ๆ ของผู้บริหารและครูปฐมวัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย 22) ผู้บริหารมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยและดำเนินงานตามแผนที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ 23) ผู้บริหารมีการส่งเสริมการจัดแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2 องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา จำนวน 19 ตัวแปร คือ 1) โรงเรียนมีมาตรการดูแลรักษาความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียนอย่างชัดเจน 2) โรงเรียนมีแผนงานโครงการอาหารกลางวันอย่างชัดเจน 3) ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้บริหารมีการส่งเสริมบุคลากรทุกคนเข้ารับการฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นทุกคน 5) ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง 6) ผู้บริหารมีระบบบริหารจัดการในสถานการณ์การแพร่ระบาดต่าง ๆ ในรูปแบบแผนเผชิญเหตุ และกำหนดมาตรการในการป้องกันอย่างชัดเจน 7) โรงเรียนมีการจัดบริการรถรับ - ส่งนักเรียน โดยมีแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัยอย่างชัดเจน 8) โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมภายในที่ปลอดภัยและมีมาตรการด้านความปลอดภัยและการป้องกัน

อันตรายที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน 9) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ผู้ทำหน้าที่ประกอบอาหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโภชนาการของเด็กปฐมวัย 10) โรงเรียนมีระบบป้องกันอันตรายจากไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ 11) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กปฐมวัย 12) โรงเรียนมีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ 13) โรงเรียนมีห้องพยาบาลและอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นอย่างเพียงพอ 14) ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้มีอาหารกลางวันและอาหารเสริมที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการและเผื่อสำรองนักเรียนด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ 15) ผู้บริหารมีการส่งเสริมการบูรณาการการจัดประสบการณ์โดยการผสมผสานการเรียนรู้แบบ Active Learning ในระดับปฐมวัย 16) ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้โรงเรียนมีการบริการน้ำดื่มที่สะอาดให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง โดยจัดหาเครื่องกรองน้ำที่ได้มาตรฐานสากล 17) ผู้บริหารมีการส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กสามารถดำรงชีวิตประจำวันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีคุณภาพและมีความสุข 18) ผู้บริหารมีการส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบภาษาธรรมชาติในระดับปฐมวัย 19) ผู้บริหารมีการส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry)

1.3 องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถานศึกษา จำนวน 14 ตัวแปร คือ 1) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูปฐมวัยเป็นวิทยากรในการให้ความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัยให้กับหน่วยงานภายในและภายนอก 2) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูปฐมวัยมีความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก 3) ผู้บริหารมีการส่งเสริมการดำเนินการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โดยบุคลากรทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ 4) ผู้บริหารมีการสนับสนุนการจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการที่ชัดเจนและบรรลุผลสำเร็จ 5) ผู้บริหารมีการสำรวจความพึงพอใจของชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง 6) ผู้บริหารเป็นวิทยากรในการให้ความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัยให้กับหน่วยงานภายในและภายนอก 7) ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนและผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลาย 8) ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้โรงเรียนมีระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบและทันสมัย 9) ผู้บริหารมีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ 10) ผู้บริหารมีการสรุปผลและนำผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 11) ผู้บริหารมีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการศึกษาปฐมวัยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการร่วมมือพัฒนาเด็กปฐมวัย 12) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูปฐมวัยดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 13) ผู้บริหารมีการส่งเสริมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ระบบช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 14) ผู้บริหารมีการส่งเสริมครูปฐมวัยมีความรู้ในการปฐมพยาบาลเด็กปฐมวัยเบื้องต้น

1.4 องค์ประกอบที่ 4 การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ จำนวน 12 ตัวแปร คือ 1) ผู้บริหารมีการส่งเสริมงานระบบธุรการที่มีความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็ว 2) ผู้บริหารมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู

ทุกกลุ่มสาระและเด็กปฐมวัยในลักษณะกิจกรรมพิเศษ 3) ผู้บริหารมีการกำหนดแนวทางข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและข้อมูลอื่น ๆ อย่างรวดเร็ว 4) ผู้บริหารมีการใช้กระบวนการการเทียบเคียงคุณภาพ (Benchmarking) ของสถานศึกษา 5) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูปฐมวัยให้มีความสามารถจัดการแก้ปัญหา มีความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 6) ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้มีที่เล่นน้ำ เล่นทรายที่สะอาด ปลอดภัย และมีอุปกรณ์การเล่นที่หลากหลาย 7) ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ครูปฐมวัยได้ แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่องในการสร้างสรรค์ผลงาน 8) ผู้บริหารมีการ ประเมินความสุขของครูปฐมวัยในการทำงานและเด็กปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 9) ผู้บริหารมี การจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับครูและเด็กปฐมวัย 10) ผู้บริหารมีการสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 11) ผู้บริหารมี การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนในระดับปฐมวัย 12) ผู้บริหารส่งเสริมการจัดประสบการณ์โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ DLTV, DLIT และ Application สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม

1.5 องค์ประกอบที่ 5 การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวแปร คือ 1) ผู้บริหารมีการ ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน ชุมชน และโรงเรียน 2) ผู้บริหารมีการนำกระบวนการวิเคราะห์ตนเอง มาใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารการศึกษาปฐมวัย 3) ผู้บริหารมีการประเมินผลการพัฒนาตนเอง ของครูปฐมวัยทุกคนอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้บริหารมีการบริหารงานที่ยึดหลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้ 5) ผู้บริหารมีการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง 6) ผู้บริหารมีการสร้างขวัญกำลังใจและการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่บุคลากร ในการปฏิบัติงานทุกระดับ

1.6 องค์ประกอบที่ 6 การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา จำนวน 4 ตัวแปร คือ 1) ผู้บริหารมี การส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครู/การสนับสนุนให้ศึกษาต่ออย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาพัฒนางานให้มี คุณภาพมากขึ้น 2) ผู้บริหารมีแนวคิดและทิศทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ สังคมปัจจุบันและสอดคล้องตามปรัชญาและหลักการศึกษาศึกษาปฐมวัย 3) ผู้บริหารมีการนำผลการวิเคราะห์ความ ต้องการของโรงเรียนมาพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับเป้าหมายของ โรงเรียน 4) ผู้บริหารมีการวิเคราะห์ความต้องการของโรงเรียนร่วมกับชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อย่างต่อเนื่อง

สมมติฐานในการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมีข้อตกลงเบื้องต้น คือ ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสามารถ พิจารณาจากค่า KMO ที่มีค่าเข้าใกล้ 1.00 และ Bartlett's Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน

H_0 : ตัวแปรต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน

ซึ่งผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล มีรายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser – Meyer - Olkin Measure of Sampling Adequacy.		0.972
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi - Square	41092.565
	df	7381
	Sig.	0.000

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล จากค่า KMO ของข้อมูลตัวแปรหัตสนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย โดยมีค่า KMO เท่ากับ 0.972 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.80 และมีค่าเข้าใกล้ 1.00 หมายถึง ข้อมูลมีความเหมาะสมเพียงพอในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไปได้ และเมื่อทดสอบสมมติฐานด้วย Bartlett's Test of Sphericity พบว่า มีค่า Chi - Square เท่ากับ 41092.565 และค่า Sig เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายความว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับรหัตสนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กัน และเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไป

2. ผลการยืนยันรหัตสนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย จำนวน 6 องค์ประกอบ 78 ตัวแปร ได้แก่ 1) การจัดการสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ 2) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถานศึกษา 4) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 5) การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ 6) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยภาพรวมแล้วองค์ประกอบรหัตสนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทยมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

อภิปรายผล

1. รหัตสนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดการสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ 2) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถานศึกษา 4) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 5) การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ 6) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 องค์ประกอบรหัตสนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทยเป็นพหุองค์ประกอบ โดยการวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ให้ทราบถึงวิธีการกระบวนการเพื่อเป็นแนวทางสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ศรีอินทร์สุทธิ (2558) ได้ศึกษาเรื่องแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ (1) การสนับสนุนสื่อการจัดประสบการณ์ (2) การบริหารจัดการ (3) การจัดสภาพแวดล้อม (4) กระบวนการจัด

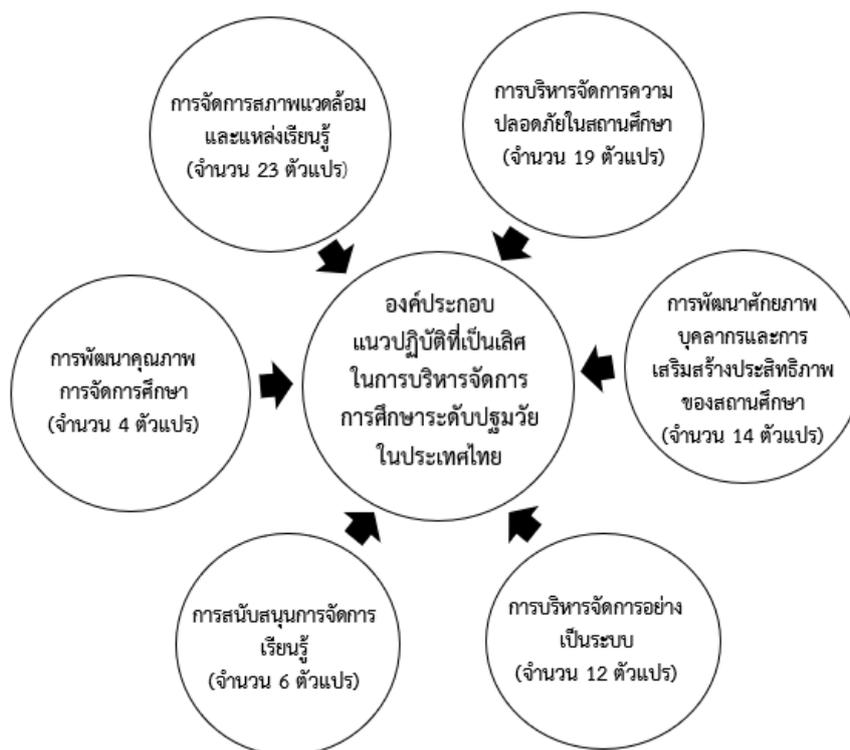

ประสบการณ์ (5) การให้บริการแก่ผู้เรียน (6) การประเมินผลพัฒนาการเด็ก และ (7) การประสานความร่วมมือกับชุมชน 2) ผลการยืนยันองค์ประกอบแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่ามีความเหมาะสม เป็นไปได้ มีประโยชน์ และถูกต้อง

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทยพบว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ผลการยืนยันองค์ประกอบรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย โดยผู้บริหารและครูมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วงเพชร การุณย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารการศึกษาปฐมวัยสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารการศึกษาปฐมวัยสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด 1) ผู้บริหารเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญที่จะนำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ 2) หลักการสำคัญที่ใช้ในการบริหารการศึกษาปฐมวัยได้แก่ (1) หลักการมีส่วนร่วม (2) หลักการทำงานเป็นทีม (3) หลักการมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน 3) การนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างจริงจังและต่อเนื่องจะส่งผลต่อการพัฒนาให้โรงเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) ผลประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษาปฐมวัยสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดโดยรวมอยู่ในระดับมากและเห็นว่าวิธีดำเนินการตามรูปแบบ 5 ด้าน (P2HET) มีความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์สามารถพัฒนาการศึกษาปฐมวัยสู่ความเป็นเลิศได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย จากผลการวิจัยค้นพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย มีจำนวน 6 องค์ประกอบ 78 ตัวแปร คือ องค์ประกอบที่ 1 การจัดการสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 23 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา จำนวน 19 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถานศึกษา จำนวน 14 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ จำนวน 12 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 6 การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

ภาพที่ 1 องค์ประกอบแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปทุมวัยในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำการถอดรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปทุมวัยในประเทศไทยไปพิจารณาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปทุมวัยและสนับสนุนให้มีการสร้างคู่มือแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปทุมวัยในระดับโรงเรียน และควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปทุมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาแก่ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอนระดับปทุมวัย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปทุมวัย สามารถถอดรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปทุมวัยในประเทศไทยจากตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบที่ค้นพบในงานวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาระดับปทุมวัยในโรงเรียนของตนให้มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการถอดรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปทุมวัยในโรงเรียนแนวทางเลือก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. ควรศึกษาการถอดรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการถอดรหัสแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์. (2563). *เอกสารประกอบการบรรยายหัวข้อ การจัดทำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)*. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564 จาก <https://www.sw2.ac.th/images/user/sunpaboon/62/vck4/bestprac.pdf>

เกียรติพงษ์ อุดมชนะธีระ. (2561). *กระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication Process)*. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564 จาก <https://iok2u.com/article/business-administrator/communication-process#:~:text=กระบวนการติดต่อสื่อสาร>

ชัชวาลย์ ลิ้มรัชตะกุล. (2560). *การศึกษาปฐมวัย*. มหาสารคาม: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ทรง พิลาลัย. (ม.ป.ป.). *การค้นหาและถอดรหัสแนวทางการปฏิบัติที่ดี*. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564 จาก http://www.med.nu.ac.th/fom/th/nuhoffice/file_document/555_นพ.ทรง%20พิลาลัย%20-%20การค้นหา%20Good%20or%20Best%20Practice%20และการถอดความรู้.pdf

ธเนศ ขำเกิด. (2555). *Best Practices คืออะไร*. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/113893>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.

วงเพชร การุณย์. (2564). *รูปแบบการบริหารการศึกษาปฐมวัยสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด. สันติศึกษาปริทรรศน์มจร*, 9(5), 1940 -1951.

วิจารณ์ พานิช. (2553). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

วจิรา เดชารัตน์. (2551). *50 ปี กรมการพัฒนาชุมชน: อุทิศตน พัฒนาคน สร้างชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

ศิริพร ศรีอินทร์สุทธิ. (2558). *แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *เอกสารประกอบการรายงานผลการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ภาคและจังหวัด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิกส์.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2562). *กระบวนการวิจัยและพัฒนา Best Practices/Good Practices*. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564, จาก <http://ftpi.or.th>
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2560). *แนวทางการนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี*. ลำปาง: บอยการพิมพ์.
- อภิญา ตันทวีวงศ์. (2557). *อภิวัดณ์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (2006). *Research in Education*. (10thed.). Massachusetts: Pearson Education Inc.
- eCampusOntario. (2561). *Communication for Business Professionals*. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564, จาก <https://openlibrary-repo.ecampusontario.ca/xmlui/bitstream/handle/123456789/525/Communication-for-Business-Professionals-1564507596.-htmlbook.html?sequence=18&isAllowed=y>
- Kaiser quoted in Barbara G. Tabachink, and Linda S.Fidell. (1983). *Using Multivariate Statistics*. New York Haper & Row.
- Likert, R. (1961). *The Human Organization*. New York: McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An introduction Analysis*. New York: Harper & Row Publishing.